

ΚΥΠΡΙΑΚΟ
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Λευκωσία, 25 Απριλίου 2020

Α.Ε Πρόεδρο Κυπριακής Δημοκρατίας
Κύριο Νίκο Αναστασιάδη
Προεδρικό Μέγαρο
Λευκωσία

Εξοχότατε κύριε Πρόεδρε,

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι οικονομικές επιπτώσεις από την συνεχιζόμενη κρίση λόγω της πανδημίας θα είναι τεράστιες τόσο για τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους, όσο και για το ίδιο το κράτος.

Πρώτιστο μέλημα και ευθύνη όλων, παραμένει φυσικά η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των πολιτών δεδομένου ότι η αξία της ζωής δεν αποτιμάται με οποιοδήποτε κόστος.

Προς αυτή την κατεύθυνση, το ΚΕΒΕ σας συγχαίρει κύριε Πρόεδρε καθώς και τους συνεργάτες σας για την εξαιρετική μέχρι σήμερα διαχείριση του θέματος. Τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα των τελευταίων ημερών είναι αποτέλεσμα των γρήγορων αντανακλαστικών της κυβέρνησης για υιοθέτηση των σωστών μέτρων καθώς και της συμμόρφωσης που έδειξαν γενικά οι συμπολίτες μας στα διάφορα περιοριστικά μέτρα.

Στα θέματα της οικονομίας, θεωρούμε τα εξαγγελθέντα σχέδια στήριξης ως αρκετά ικανοποιητικά, ιδιαίτερα μετά την πρόσφατη εξαγγελία για παράταση της ισχύος τους μέχρι τις 12 Ιουνίου αλλά και της απόφασής σας να επεκτείνετε την περίοδο στήριξης προς τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους μέχρι τον Οκτώβριο του 2020.

Είναι αυτονόητο ότι την περίοδο αυτή, σχεδόν όλες ανεξαιρέτα οι επιχειρήσεις καταγράφουν τεράστιες ζημιές αφού ο κύκλος εργασιών τους έχει μειωθεί σημαντικά. Την ίδια στιγμή, αναγνωρίζουμε ότι και τα οικονομικά του κράτους δέχονται μια τεράστια πίεση, ενώ είναι πλέον δεδομένο ότι θα υπάρξει απότομη αύξηση του δημοσίου χρέους.

Ευθύνη όλων πρέπει να είναι η σωστή και συντεταγμένη διαχείριση του θέματος με στόχο:

- (α) τη στήριξη των επιχειρήσεων και την διασφάλιση των θέσεων εργασίας
- (β) την παραχώρηση των όποιων επιδομάτων με προσοχή, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τις οικονομικές δυνατότητες και αντοχές του κράτους
- (γ) τη σταδιακή επαναλειτουργία διαφόρων επιχειρήσεων/κλάδων, δεδομένου ότι διασφαλίζεται η τήρηση των κανόνων υγιεινής για προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων
- (δ) τη διασφάλιση ύπαρξης των αναγκαίων οικονομικών πόρων για στήριξη των παραγωγικών δυνάμεων και στη φάση επανεκκίνησης της οικονομίας.

Βασική προϋπόθεση για την επιστροφή σε συνθήκες κανονικής λειτουργίας αποτελεί η επαναλειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας και όλων των υπηρεσιών που προσφέρει ο ευρύτερος δημόσιος τομέας. Δεν μπορεί να υπάρξει επανεκκίνηση της οικονομίας και εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων αν δεν διασφαλίσουμε ότι όλες οι κρατικές υπηρεσίες θα λειτουργούν πλήρως, έστω και με εξ' αποστάσεως εργασία των υπαλλήλων τους όπου αυτό είναι εφικτό, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι επιχειρήσεις και οι πολίτες στις διάφορες συναλλαγές τους με το κράτος.

Δεδομένου ότι έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια παγκόσμια κρίση, όπου όλες οι χώρες αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, το ΚΕΒΕ εισηγείται όπως οι ενέργειες μας στραφούν προς τις εξής κατευθύνσεις:

- (α) Στην τόνωση της ζήτησης για αύξηση της ντόπιας κατανάλωσης και ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων καθιστώντας τις ικανές να πληρώνουν το προσωπικό τους, μειώνοντας σταδιακά την εξάρτησή τους από το κράτος
- (β) Στην άμεση έναρξη υλοποίησης των έτοιμων κυβερνητικών έργων για τόνωση της οικονομίας, επισπεύδοντας ταυτόχρονα όσα είναι ώριμα να υλοποιηθούν
- (γ) Στην παραχώρηση κινήτρων για προσέλκυση κεφαλαίων/επενδύσεων που θα ενισχύσουν τα ταμεία του κράτους, δημιουργώντας παράλληλα αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας
- (δ) Στην περαιτέρω ενίσχυση και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Κύπρου στους τομείς των διεθνών δραστηριοτήτων
- (ε) Στη στήριξη της εγχώριας Βιομηχανίας, ιδιαίτερα των εξαγωγών κυπριακών προϊόντων
- (στ) Στη σταδιακή λήψη μέτρων για ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να συνδέονται με την πορεία ανάκαμψης της οικονομίας και τις οικονομικές δυνατότητες των επιχειρήσεων και των πολιτών.

Επιπλέον Κύριε Πρόεδρε θεωρούμε υψίστης σημασίας την άμεση και έντονη προβολή της άριστης διαχείρισης της πανδημίας από την Κυπριακή Δημοκρατία και την προβολή των εξαιρετικά ικανοποιητικών αποτελεσμάτων που είχαμε ως το πρώτο μέτρο δημιουργίας διεθνώς θετικής εικόνας για την Κύπρο (επιστολή μας ημερ.22 Απριλίου 2020).

Θα πρέπει να επισημανθεί κύριε πρόεδρε ότι σε ανακοίνωση που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 19 Μαρτίου 2020, με τίτλο «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης του Covid-19», αναφέρεται ότι, «Λαμβανομένου υπόψη ότι η έξαρση του Covid-19 πλήττει όλα τα κράτη μέλη και ότι τα μέτρα ανάσχεσης που έλαβαν τα κράτη μέλη επηρεάζουν τις επιχειρήσεις, η Επιτροπή **θεωρεί ότι η κρατική ενίσχυση είναι δικαιολογημένη και ότι μπορεί να κριθεί συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά** βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της ΣΛΕΕ, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, με σκοπό να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και να διασφαλιστεί ότι οι διαταραχές που προκαλούνται από την έξαρση της νόσου COVID-19 δεν υπονομεύουν τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ.»

Θα πρέπει λοιπόν να αξιοποιήσουμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό αυτή την ευκαιρία και να στηρίξουμε με κάθε νόμιμο τρόπο τις επιχειρήσεις μας παρέχοντας τους κάθε μορφή οικονομικής ή άλλης στήριξης που δεν θα επιτρέπετο υπό κανονικές συνθήκες λόγω κρατικών ενισχύσεων. Αυτό θα κάνουν όλα τα άλλα κράτη για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και την επιβίωση των δικών τους επιχειρήσεων και δεν θα πρέπει η Κύπρος να αδικήσει τις δικές της επιχειρήσεις στερώνοντας τους αυτή τη μοναδική ευκαιρία για ενισχυμένη στήριξη.

Για την επίτευξη των πιο πάνω, χρειάζεται να ληφθούν μέτρα προς δύο κατευθύνσεις:

1. Μέτρα οριζόντιου χαρακτήρα, που αφορούν όλο το φάσμα της οικονομίας, ανεξαρτήτως τομέα οικονομικής δραστηριότητας, κυρίως δημοσιονομικού και νομισματικού χαρακτήρα και
2. Μέτρα τομεακού χαρακτήρα

1. ΜΕΤΡΑ ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

(α) Διαφύλαξη της Διεθνούς Αξιοπιστίας της Χώρας.

Ως πρώτιστο θέμα το ΚΕΒΕ θεωρεί την ανάγκη να διατηρηθεί με κάθε τρόπο η αξιοπιστία της χώρας στο διεθνή χώρο, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από τις αξιολογήσεις των διεθνών οίκων. Τυχόν υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας θα προκαλέσει αλυσιδωτές επιπτώσεις όχι μόνο στο ίδιο

το κράτος αλλά και στις ίδιες τις επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με το εξωτερικό.

Οι πιο άμεσες συνέπειες μιας τέτοιας εξέλιξης θα είναι η δυσκολία πρόσβασης του κράτους στις διεθνείς αγορές αλλά και η απροθυμία των ξένων προμηθευτών να συνεχίσουν την παραχώρηση πιστωτικών διευκολύνσεων στους κύπριους συνεργάτες τους, γεγονός που θα τους προκαλέσει αυξημένες ανάγκες ρευστότητας από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα. Ήδη άρχισαν να καταγράφονται τέτοιες πρακτικές από ξένους προμηθευτές οι οποίοι απαιτούν προπληρωμή των προϊόντων πριν την αποστολή τους.

(β) Μέτρα ενίσχυσης των Δημόσιων οικονομικών

Είναι απόλυτα κατανοητό ότι ως αποτέλεσμα της πανδημίας θα υπάρξει κατακόρυφη αύξηση των χρηματοδοτικών αναγκών του κράτους και αύξηση του δημοσίου χρέους. Η κάλυψη αυτών των αναγκών ωστόσο, θα πρέπει να γίνει σταδιακά μέσα από μια καλά σχεδιασμένη προσέγγιση η οποία θα πρέπει να χωριστεί σε δύο φάσεις. Η πρώτη πρέπει να περιλαμβάνει κάποια μέτρα που θα εξασφαλίσουν άμεση ρευστότητα στο Κράτος ενώ η δεύτερη φάση θα μπορεί να εφαρμοστεί μεσομακροπρόθεσμα όταν η κατάσταση της οικονομίας θα επιτρέπει την άντληση αυξημένων εσόδων για το κράτος μέσω νέων ρυθμίσεων που θα συμφωνηθούν.

Με στόχο την άμεση αύξηση των εσόδων του κράτους σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, το ΚΕΒΕ εισηγείται τα πιο κάτω:

- α. Να εξεταστεί το ενδεχόμενο μιας **νέας Φορολογικής Αμνηστίας** στα πρότυπα αυτής που έγινε στο παρελθόν.
- β. Να εφαρμοστεί ένα σχέδιο **Πολεοδομικής Αμνηστίας**, το οποίο θα επιτρέπει την νομιμοποίηση υφιστάμενων πολεοδομικών ανωμαλιών και την έκδοση των αναγκαίων τελικών εγκρίσεων, νοουμένου ότι διασφαλίζονται οι αναγκαίες απαιτήσεις ασφάλειας των επηρεαζόμενων αναπτύξεων.
- γ. Να δοθεί η δυνατότητα σε όσους επιθυμούν να προπληρώσουν μέρος ή το σύνολο των φορολογικών τους υποχρεώσεων προς το κράτος άμεσα για το επόμενο έτος, με έκπτωση 20%. Η ρύθμιση αυτή θα μπορεί να ισχύει και για τα επόμενα 3 χρόνια με σταδιακή μείωση του ποσοστού της έκπτωσης. Παρόμοιο μέτρο έχει εφαρμοστεί και σε άλλες χώρες.

(γ) Εξασφάλιση της αναγκαίας Ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις

Αναμφίβολα η ρευστότητα όλων ανεξαιρέτα των επιχειρήσεων αποτελεί το πιο πιεστικό πρόβλημα που θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τα επόμενα χρόνια.

Η κάθετα μειωμένη οικονομική δραστηριότητα (εγχώριες πωλήσεις, εξαγωγές), τη στιγμή που οι υπόλοιπες υποχρεώσεις των επιχειρήσεων συνεχίζουν να υφίστανται, καθιστούν την ανάγκη παραχώρησης έκτακτης ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις, άμεση προτεραιότητα. Ο μόνος ενδεδειγμένος τρόπος να

διαχειριστούμε αυτό το πρόβλημα είναι μέσω του τραπεζικού συστήματος, που διαθέτει την απαραίτητη τεχνογνωσία, πληροφόρηση και μηχανισμούς παρακολούθησης για να διοχετεύσει αυτή τη ρευστότητα προς τις συνεπείς και βιώσιμες επιχειρήσεις. Συναφώς πρέπει να προωθηθεί άμεσα προς ψήφιση η νομοθεσία για χρήση Κυβερνητικών εγγυήσεων για χορηγία δανεισμού /ρευστότητας από τραπεζικούς οργανισμούς προς επιχειρήσεις που το χρειάζονται, με τρόπο που να μην θέτει τις τράπεζες μας σε περαιτέρω κινδύνους από αυτούς που ήδη έχουν όσον αφορά μη εξυπηρετούμενα δάνεια και ανάγκες κεφαλαιοποίησης. Μια ενδεχόμενη αύξηση του ποσοστού της κρατικής εγγύησης θα λειτουργήσει ως κίνητρο στις τράπεζες για ευκολότερη και αυξημένη παραχώρηση δανείων προς τις επιχειρήσεις.

Οι τράπεζες πρέπει από την πλευρά τους να επιδεικνύουν την αναγκαία υπό τις περιστάσεις ευελιξία και να μην δημιουργούν αχρείαστες καθυστερήσεις στην παραχώρηση δανειακών ή άλλων πιστωτικών διευκολύνσεων αφού η ταχύτητα με την οποία θα παραχωρούνται οι πιστωτικές διευκολύνσεις είναι καίριας σημασίας για τις επιχειρήσεις. Αυτό βέβαια δεν θα πρέπει να γίνει εις βάρος της δέουσας επιμέλειας που πρέπει να ασκούν για να μην δημιουργηθούν επιπρόσθετα προβλήματα στον τραπεζικό τομέα.

Θέση του ΚΕΒΕ είναι ότι σκοπός παραχώρησης των νέων δανείων θα πρέπει να είναι η κάλυψη των αναγκών ρευστότητας, κεφαλαίου κίνησης και επενδύσεων. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι η πρόσθετη αυτή ρευστότητα θα διοχετευθεί σε παραγωγικές διεργασίες, δημιουργώντας άμεσες θετικές επιπτώσεις στη πραγματική οικονομία.

Σκοπός του μέτρου αυτού πρέπει να είναι αυστηρά η αύξηση της ρευστότητας των επιχειρήσεων και όχι η δημιουργία ενός ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ, με τις τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος. Μιλούμε αποκλειστικά για δάνεια όχι για χορηγίες και νοείται ότι δάνεια μπορούν να παίρνουν οι βιώσιμες επιχειρήσεις που θα έχουν και τον τρόπο να τα αποπληρώσουν.

Παράλληλα οι Τράπεζες να διοχετεύσουν επιπρόσθετη ρευστότητα (νέα δάνεια) στην αγορά μέσω των δικών τους επιπρόσθετων αποθεμάτων και να προβαίνουν όπου ενδείκνυται σε βιώσιμες αναδιαρθρώσεις υφιστάμενων δανειακών συμβάσεων, αξιοποιώντας και τις πρόσφατες ευνοϊκές ρυθμίσεις της ECB.

(δ) Επέκταση σχεδίου κρατικών εγγυήσεων

Το σχέδιο κρατικών εγγυήσεων από το κράτος προς τράπεζες για την παραχώρηση δανείων να περιλαμβάνει και εγγυήσεις που πρέπει να δοθούν για προσφορές αλλά και για ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων (στην περίπτωση που το κράτος αδυνατεί να παρέχει απευθείας αυτή την ασφάλιση) . Ήδη η ΕΕ έχει εγκρίνει το εργαλείο **Short-term export credit insurance**.

(ε) Μέτρα Δημοσιονομικής Πολιτικής

(i) Φορολογικές ελαφρύνσεις προς τις επιχειρήσεις όπως:

- Επιμήκυνση της περιόδου μεταφοράς ζημιών από πέντε σε δέκα χρόνια αφού πολλές επιχειρήσεις θα υποστούν μεγάλες ζημιές και θα χρειαστούν περισσότερο χρόνο για την απόσβεση τους. Για νεοφυείς επιχειρήσεις η επιμήκυνση θα μπορούσε να αφορά περίοδο 15 ετών
- Επαναφορά του μέτρου της επιταχυνόμενης απόσβεσης για ενθάρρυνση των επενδύσεων
- Αναστολή της λογιζόμενης διανομής μερίσματος για μερικά χρόνια κατόπιν μελέτης έτσι που να υποβοηθηθεί/ενθαρρυνθεί τόσο η ρευστότητα των επιχειρήσεων όσο και η επενδυτική δραστηριότητα. Να δοθεί το δικαίωμα σε ιδιωτικές εταιρείες που δεν θα αποδώσουν μερίσματα στους μετόχους τους, να μην καταβάλουν τη φορολογία επί του 70% των κερδών των δύο προηγούμενων ετών 2018 και 2019, υπό τον όρο ότι τα χρήματα αυτά θα επανεπενδυθούν είτε στην ίδια ή σε άλλες επιχειρήσεις.
- Μείωση διαφόρων φορολογιών για όσο διάστημα διαρκεί η κρίση
- Κατάργηση της Έκτακτης Αμυντικής Εισφοράς για τα ενοίκια. Το ενοίκιο είναι το μόνο εισόδημα που φορολογείται με δύο ξεχωριστές φορολογίες. Η κατάργηση θα βοηθήσει την κατανάλωση και θα οδηγήσει στην απλοποίηση και τη μείωση της πραγματικά αχρειαστής γραφειοκρατίας
- Μείωση ή ακόμα και κατάργηση της φορολογίας κεφαλαιουχικών κερδών για κάποια χρονική περίοδο, π.χ. τρία χρόνια, για όσους προχωρήσουν σε αγορά ακινήτων μέχρι το τέλος του 2021 . Το όφελος αφορά τον αγοραστή, ενώ μέσω αυτής της ρύθμισης θα βοηθηθούν οι αγοραπωλησίες ακινήτων και ενδεχομένως η αύξηση της ρευστότητας για αριθμό επιχειρήσεων
- Επιτάχυνση πληρωμών του κράτους προς τις επιχειρήσεις.

- Συναφές με το πιο πάνω σημείο είναι και η ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου για τις έγκαιρες πληρωμές τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Οι πληρωμές να γίνονται με τραπεζικό έμβασμα και εντός προθεσμίας 60 ημερών το αργότερο.

Τονίζεται ότι όλα τα πιο πάνω μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής πέραν από την υποβοήθηση της ρευστότητας και της κατανάλωσης θα έχουν ως αποτέλεσμα και την υποβοήθηση των άμεσων επενδύσεων τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό.

(ii) Προκειμένου να τονωθεί άμεσα η εγχώρια κατανάλωση **το ΚΕΒΕ εισηγείται τη μείωση του ΦΠΑ, για καθορισμένη χρονική περίοδο** σε επιλεγμένους τομείς της οικονομίας με υψηλή προστιθέμενη αξία και πολλαπλασιαστικά οφέλη στην οικονομία. Ως τέτοιοι αναφέρονται μεταξύ άλλων η αγορά / ανέγερση ιδιόκτητης κατοικίας/διαμερίσματος, γραφείων και οι περιπτώσεις αγοράς ακινήτων πέραν της πρώτης κατοικίας, η διαμονή σε ξενοδοχεία και όλο το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων για ενθάρρυνση και στήριξη του τουρισμού.

(στ) Επίσπευση των διαδικασιών Ψηφιοποίησης του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να χαθεί η κεκτημένη ταχύτητα που (εξ' ανάγκης) αποκτήθηκε σε σχέση με την ψηφιακή μεταμόρφωση της χώρας και την αυξημένη χρήση της τεχνολογίας σε όλους τους τομείς. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους (πχ Έφορος Εταιρειών, Πολεοδομία, Κτηματολόγιο, Δικαστήρια και άλλα) επιβάλλεται να προχωρήσει άμεσα, με τον θεαματικό τρόπο που είδαμε τις προηγούμενες εβδομάδες. Αυτό θα μας επιτρέψει να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις των καιρών, να μειώσουμε τον υπερμεγέθη δημόσιο τομέα και τη γραφειοκρατία ενώ παράλληλα να αυξήσουμε την παραγωγικότητα μας. Συναφώς θα πρέπει να προωθηθούν οι αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις **τώρα** για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε απρόσκοπτα.

Εξ' ίσου σημαντική είναι η υιοθέτηση των ηλεκτρονικών υπογραφών και γενικότερα των υπηρεσιών εμπιστοσύνης (ηλεκτρονικές σφραγίδες, ηλεκτρονικές χρονοσφραγίδες, ηλεκτρονικά έγγραφα και ηλεκτρονική υπηρεσία συστημένης παράδοσης). Επί της ουσίας, οι ηλεκτρονικές υπογραφές, οι οποίες αντικαθιστούν την ιδιόχειρη υπογραφή, θα ανοίξουν το δρόμο για τη διεκπεραίωση ασφαλών ηλεκτρονικών συναλλαγών, οι οποίες μέχρι τώρα απαιτούσαν τόσο τη χειρόγραφη υπογραφή των ατόμων όσο και τη φυσική τους παρουσία, όπως επίσης θα μειώσουν σημαντικά το χρόνο, τα επίπεδα γραφειοκρατίας και το διοικητικό κόστος που συνεπάγεται με τη διατήρηση της υφιστάμενης πρακτικής.

Για επίτευξη των πιο πάνω, θα πρέπει το κράτος να διαθέσει άμεσα σημαντικούς πόρους μέσω του σχετικού Υφυπουργείου, στηρίζοντας έτσι έμμεσα και τον ιδιωτικό τομέα ο οποίος θα κληθεί να υλοποιήσει σημαντικό μέρος αυτής της εθνικής επένδυσης.

(η) Άμεση προώθηση έργων υποδομής από το κράτος.

Σε περιόδους όπου ο ιδιωτικός τομέας αδυνατεί να λειτουργήσει ως η κινητήρια δύναμη ανάπτυξης, τον ρόλο αυτό θα πρέπει να τον αναλάβει το κράτος. Η άμεση έναρξη υλοποίησης όσων κυβερνητικών και δημοτικών έργων είναι έτοιμα να ξεκινήσουν θα αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για τόνωση της οικονομίας. Ταυτόχρονα θα πρέπει να επισπευθούν οι διαδικασίες ολοκλήρωσης και προσφοροδότησης όσων άλλων έργων είναι ώριμα να υλοποιηθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα. Όπου είναι εφικτό να προωθηθεί ενεργά και η μέθοδος του BOT αφού αυτό θα συμβάλει στη μείωση των σχετικών δημοσίων δαπανών. Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου, θα πρέπει να αναθεωρηθούν οι διαδικασίες που αφορούν τις ενστάσεις στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών, με ψηλό τέλος προσφυγής και σύντμηση του χρόνου μεταξύ των διαφόρων σταδίων, έτσι που να μην υπάρχουν καθυστερήσεις που θα επιφέρουν σοβαρό πλήγμα στην όλη προσπάθεια.

(θ) Κίνητρα προσέλκυσης Καινοτόμων Επενδύσεων

Παραχώρηση κινήτρων για προσέλκυση καινοτόμων επενδύσεων τα οποία θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν και το κίνητρο της πολιτογράφησης για τους συγκεκριμένους επενδυτές από το εξωτερικό για περαιτέρω στήριξη των υποσχόμενων νεοφυών επιχειρήσεων ιδιαίτερα όσον αφορά τις ανάγκες χρηματοδότησης τους. Η παραχώρηση τέτοιων κινήτρων να οδηγεί και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

(ι) Επίσπευση Σχεδίου Πολιτογραφήσεων

Επίσπευση χωρίς τυμπανοκρουσίες της εξέτασης των αιτήσεων για πολιτογραφήσεις σύμφωνα πάντα με τα συμφωνημένα νέα κριτήρια προς αποφυγή άλλων προβλημάτων φήμης της Κύπρου που είχαμε πρόσφατα.

(κ) Ιδιωτικοποιήσεις

Προτείνεται επίσης όπως όταν αρχίσει να ανακάμπτει η οικονομία να ξαναδούμε το θέμα των ιδιωτικοποιήσεων, πχ Χρηματιστήριο, σύμφωνα με τις εισηγήσεις διεθνών οργανισμών όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα. Οι ιδιωτικοποιήσεις πέραν του γενικότερου οφέλους για την οικονομία θα αποβούν ιδιαίτερα χρήσιμες όσον αφορά την άντληση κεφαλαίων για αποπληρωμή των δανείων που θα επωμισθεί το κράτος για αντιμετώπιση της κρίσης. Θα μπορούσαν δε να παραχωρηθούν κίνητρα για τους στρατηγικούς επενδυτές, περιλαμβανομένων και πολιτογραφήσεων.

(λ) Επαναλειτουργία Υπηρεσιών Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα

Επιβάλλεται να επέλθει πλήρης δραστηριοποίηση Κρατικών Υπηρεσιών (Κοινωνικές Ασφαλίσεις, Έφορος Εταιρειών, Φόρος Εισοδήματος, Κτηματολόγιο, Πολεοδομία κ.α), Ημικρατικών, Δημοτικών και άλλων αρχών με διαδικασίες που θα διασφαλίζουν τη σωστή και επαγγελματική λειτουργία τους. Όπου υπάρχει ανάγκη να στελεχώνονται τα τμήματα με προσωπικό από άλλες Κρατικές Υπηρεσίες. Επιβάλλεται η δραστηριοποίηση των τμημάτων να ενταχθεί στο πλαίσιο ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με ιδιαίτερη έμφαση στην εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία τους.

2. ΜΕΤΡΑ ΤΟΜΕΑΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Τα μέτρα για την επανεκκίνηση της οικονομίας θα πρέπει να είναι άμεσα, ειδικά για την περίοδο 2020-2021, και να αφορούν κυρίως την διαφύλαξη του παραγωγικού ιστού και της απασχόλησης, την ενίσχυση της ρευστότητας, την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και την αύξηση των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων.

Πολλές από τις πιο κάτω εισηγήσεις/μέτρα είναι επιτρεπόμενα με βάση τα Προσωρινά Μέτρα Κρατικής Ενίσχυσης (Μέτρο 3.1. Ενισχύσεις με τη **μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, επιστρεπτέων προκαταβολών ή φορολογικών πλεονεκτημάτων**) που εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 20/3/2020.

Στα **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ** που ακολουθούν παρουσιάζονται αναλυτικά οι προτάσεις μας ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας.

Εξοχότατε κύριε Πρόεδρε,

Οι απόψεις και εισηγήσεις που υποβάλλονται για επανεκκίνηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και γενικότερα της οικονομίας είναι αποτέλεσμα ευρείας διαβούλευσης του ΚΕΒΕ με τα πέντε τοπικά Επιμελητήρια και τους 145 Επαγγελματικούς Συνδέσμους που λειτουργούν κάτω από την αιγίδα του που μεταξύ τους εκπροσωπούν μαζί πάνω από 10000 επιχειρήσεις από όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας του τόπου.

Αναγνωρίζουμε ότι πολλές από αυτές θα έχουν επιπτώσεις στα δημοσιονομικά του κράτους γι' αυτό και επαφίεται σε σας να τις μελετήσετε προσεκτικά και να προχωρήσετε στην υιοθέτηση μέτρων μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων της Κυβέρνησης. Το ΚΕΒΕ παραθέτει ένα ολοκληρωμένο κράμα

εισηγήσεων από όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας για να έχετε μια σφαιρική εικόνα που να διευκολύνει τις αποφάσεις σας.

Το ΚΕΒΕ παραμένει στη διάθεση σας για περαιτέρω συζητήσεις και λεπτομερή επεξεργασία των μέτρων που θα υιοθετηθούν.

Σας ευχαριστούμε για την ευκαιρία που μας έχετε δώσει να υποβάλουμε τις απόψεις μας βέβαιοι πως αυτές θα ληφθούν σοβαρά υπόψη. Παραμένουμε πάντοτε στη διάθεση σας, πρόθυμοι να συνεχίσουμε να συμβάλλουμε εποικοδομητικά στις προσπάθειες της Κυβέρνησης για επανεκκίνηση της οικονομίας προς όφελος ολόκληρου του κοινωνικού συνόλου.

Με εκτίμηση

Χριστόδουλος Αγκαστινιώτης
Πρόεδρος

Κοιν. Κύριο Κωνσταντίνο Πετρίδη, Υπουργό Οικονομικών